

احکام قرآن

دکتر محمد خزائلی

خزائلی، محمد، ۱۳۰۲ - ۱۳۶۰.

احکام قرآن / محمد خزائلی. - ویرایش و بازبینی محمود علمی. -

تهران: بدرقه جاویدان، ۱۳۸۴.

۸۷۳ ص.

ISBN: 964 - 93454 - 8 - 5

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. قرآن - احکام و قوانین. الف. عنوان.

۲۹۷/۱۵۵

۲ الف ۴ خ / ۸۵ BP

۱۳۸۴

۱۶۳۶۲ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

انتشارات بدرقه جاویدان

احکام قرآن

دکتر محمد خزائلی

ویرایش و بازبینی: محمود علمی

حروفچینی: مؤسسه همراه

مونتاژ آیات: اعظم السادات پارسا

لیتوگرافی: ترنج رایانه

چاپ: چاپخانه سعدی

چاپ اول: بهمن ۱۳۸۴

تعداد: ۲۲۰۰ جلد

شابک: ۹۶۴-۹۳۴۵۴-۸-۵

ISBN: 964-93454-8-5

تلفن: ۶۶۴۱۱۵۰۸-۶۶۴۱۴۳۶۲

فروشگاه: خیابان ولیعصر، نبش خیابان فاطمی، تلفن: ۸۸۹۷۵۵۸۱-۴

حق چاپ محفوظ

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۲۱	خطبه کتاب
۲۳	پیش‌گفتار
۲۸	مقدمه - مشتمل بر سه موضوع:
۲۸	فضایل قرآن - تاریخچه جمع و تدوین حدیث - ویژگی‌های کتاب حاضر
۴۵	احکام قرآن - مشتمل بر چهار بخش:
۴۷	• بخش اول - احوالات شخصی مشتمل بر ۱۰ بهره:
۴۸	□ بهره اول - نکاح و طلاق مشتمل بر سه گفتار:
۴۸	گفتار اول - ازدواج در ملل قدیم و ادیان دیگر مشتمل بر ۱۱ موضوع
	۱ - ازدواج در مصر قدیم ۲ - ازدواج در بابل ۳ - ازدواج در دین یهود ۴ - ازدواج در کیش
	برهمانی ۵ - ازدواج در ایران قدیم ۶ - ازدواج در چین ۷ - ازدواج در اسپارت و آتن

۸ - ازدواج در رم ۹ - ازدواج در میان آل حمیر ۱۰ - ازدواج در میان اعراب زمان جاهلیت	
۱۱ - ازدواج در بیشتر کشورهای اروپائی	
گفتار دوم - احکام قرآن درباره نکاح مشتمل بر ۱۶ موضوع: ۵۵	
۱ - مشروعیت نکاح ۲ - تعدد زوجات ۳ - عقد منقطع یا متعه ۴ - اسباب تحریم مزاجعت	
۵ - حرمت همجنس‌گرایی ۶ - بلوغ ۷ - کفایت و هم‌شانی مرد و زن در اسلام ۸ - مهر یا صدق	
۹ - حرمت خانه ۱۰ - ارزش زن در اسلام ۱۱ - حجاب در اسلام ۱۲ - وظایف متقابل زن و	
شوهر ۱۳ - حمل و رضاع ۱۴ - وظایف متقابل والدین و فرزندان ۱۵ - فرزندخواندگی	
۱۶ - خصایص پیغمبر اکرم (ص) از جهت نکاح	
گفتار سوم - جدائی زن و شوهر مشتمل بر ۱۶ موضوع: ۱۳۰	
۱ - طلاق ۲ - ضرورت تشریح طلاق ۳ - اسباب جدائی مرد و زن در جاهلیت ۴ - ایلاء ۵ -ظهار	
۶ - ارتداد ۷ - لعان ۸ - چرا طلاق به اختیار شوهران است؟ ۹ - چرا شروط طلاق سنگین است	
۱۰ - اقسام طلاق ۱۱ - آیات طلاق و احکام مستنبطه از آنها ۱۲ - حکم سه طلاق ۱۳ - اقسام	
عده و آیات مربوط به آن ۱۴ - آیا زنان فاقد رحم و زنان رحم دوخته، باید عده نگاهدارند؟	
۱۵ - تکالیف شوهر در زمان عده ۱۶ - تفکیک زوجه و تکلیف دیگران در زمان عده	
□ بهره دوم - نذر و عهد و سوگند: ۱۵۵	
□ بهره سوم - وقف و صدقات، مشتمل بر پنج گفتار: ۱۶۴	
گفتار اول - تعریف وقف: ۱۶۴	
گفتار دوم - شروط وقف و احکام آن: ۱۶۵	
گفتار سوم - اهمیت و ارزش وقف ۱۶۶	
گفتار چهارم - پیشنهاد درباره تشویق به وقف ۱۶۷	

گفتار پنجم - آیات مربوط به وقف	۱۶۸
□ بهره چهارم - وصیت، مشتمل بر دو گفتار:	۱۷۱
گفتار اول - تعریف و احکام وصیت	۱۷۱
گفتار دوم - آیات مربوط به وصیت	۱۷۲
□ بهره پنجم - ارث مشتمل بر هفت گفتار:	۱۷۸
گفتار اول - پیشینه تاریخی مشتمل بر شش موضوع:	۱۷۸
۱ - ارث در قبایل بدوی ۲ - ارث در بابل ۳ - ارث در یهود ۴ - ارث در ایران قدیم ۵ - ارث	
در حقوق کلیسایی ۶ - ارث در میان اعراب در زمان جاهلیت	
گفتار دوم - موانع ارث در اسلام	۱۸۱
گفتار سوم - موجبات ارث	۱۸۲
گفتار چهارم - سهم الارث وارثان	۱۸۳
گفتار پنجم - احکام خاص میراث زن و شوهر	۱۸۷
گفتار ششم - تعصیب و عول	۱۸۹
گفتار هفتم - آیات مربوط به ارث	۱۹۰
□ بهره ششم - وضع حقوقی بردگان در اسلام مشتمل بر سه گفتار:	۱۹۷
گفتار اول - پیشینه تاریخی	۱۹۷
گفتار دوم - احکام برده در اسلام	۱۹۷
گفتار سوم - آیات مربوط به بردگان	۲۰۰
□ بهره هفتم - حجر مشتمل بر دو گفتار:	۲۰۳
گفتار اول - بحث درباره یتیمان	۲۰۴

گفتار دوم - حکم قرآنی درباره سفیهان	۲۰۸
□ بهره هشتم - اطعمه و اشربه مشتمل بر یک مقدمه و چهار گفتار:	۲۱۱
گفتار اول - آیات مربوط به اباحه (مباح کردن)	۲۱۲
گفتار دوم - آیات تحریم برخی از اطعمه	۲۱۵
گفتار سوم - نوشابه های الکلی	۲۱۹
گفتار چهارم - اباحه بعضی اشیاء	۲۲۲
□ بهره نهم - صید و ذباحه	۲۳۰
□ بهره دهم - لباس	۲۳۵
✱ بخش دوم - داد و ستدها مشتمل بر ۱۰ بهره	۲۴۱
□ بهره اول - مالکیت مشتمل بر ۳ گفتار:	۲۴۲
گفتار اول - پیشینه تاریخی مالکیت مشتمل بر ۳ موضوع:	۲۴۲
۱ - مالکیت در حقوق قدیم مصر ۲ - مالکیت و خرید و فروش در حقوق یهود: ۳ - مالکیت و خرید و فروش در حقوق ایران قدیم	
گفتار دوم - اسباب مالکیت در اسلام شامل ۳ موضوع	۲۴۶
۱ - احیاء اراضی موات ۲ - حیازت مباحات و صید ۳ - التقاط	
گفتار سوم - انواع مالکیت	۲۵۱
□ بهره دوم - بیع و معاوضه و ربا مشتمل بر ۷ گفتار:	۲۵۴
گفتار اول - آیات دال بر مشروعیت و فضیلت کسب	۲۵۴
گفتار دوم - کلیاتی راجع به عقود و قراردادها در اسلام	۲۵۸

گفتار سوم - ترجمه مقاله «دارست» فرانسوی	۲۶۱
گفتار چهارم - فتاوی حجج اسلام بر رد مقاله (دارست)	۲۷۲
گفتار پنجم - عدم صحت بعضی از کسب‌ها	۲۷۹
گفتار ششم - گفتگوی در اقسام بیع	۲۸۲
گفتار هفتم - حرمت ربا	۲۹۲
□ بهره سوم - اجاره مشتمل بر ۲ گفتار:	۲۹۸
گفتار اول - پیشینه تاریخی	۲۹۸
گفتار دوم - اجاره و آیات مربوط به آن	۳۰۰
□ بهره چهارم - هبه و صلح مشتمل بر ۲ گفتار	۳۰۴
گفتار اول - هبه	۳۰۴
گفتار دوم - صلح	۳۰۵
□ بهره پنجم - دیون و توابع آن مشتمل بر ۴ گفتار:	۳۰۹
گفتار اول - آیات مربوط به دین	۳۱۰
گفتار دوم - قرض	۳۱۹
گفتار سوم - رهن	۳۲۰
گفتار چهارم - ضمان	۳۲۱
□ بهره ششم - ودیعه و عاریه مشتمل بر ۲ گفتار:	۳۲۵
گفتار اول - ودیعه	۳۲۵
گفتار دوم - عاریه	۳۲۸
□ بهره هفتم - وکالت	۳۳۰

□ بهره هشتم - شرکت و مضاربه و شفعه مشتمل بر دو گفتار	۳۳۳
گفتار اول - شرکت	۳۳۳
گفتار دوم - شفعه	۳۳۶
□ بهره نهم - سبب و رمایه	۳۳۸
□ بهره دهم - غصب و اتلاف و تسبیب مشتمل بر دو گفتار:	۳۴۱
گفتار اول - غصب و اتلاف و تسبیب	۳۴۱
گفتار دوم - احکام ضمان قهری کارفرما و کارگر	۳۴۳
• بخش سوم - عبادات مشتمل بر ۸ بهره:	۳۵۳
□ بهره اول - طهارت مشتمل بر شش گفتار:	۳۵۴
گفتار اول - مطهرات مشتمل بر ۲ موضوع:	۳۵۴
۱ - آب ۲ - سایر مطهرات	
گفتار دوم - نجاسات مشتمل بر ۳ موضوع:	۳۵۷
۱ - لزوم ازاله نجاست و جامه و تن در هنگام نماز ۲ - نجاست مشرک ۳ - سایر نجاسات	
گفتار سوم - وضو مشتمل بر ۶ موضوع:	۳۶۱
۱ - واجبات وضو ۲ - اختلاف مذاهب در اعمال وضو ۳ - نواقض وضو ۴ - شروط وضو	
۵ - مستحبات وضو ۶ - اموری که طهارت شرعی بر آنها واجب است	
گفتار چهارم - غسل، مشتمل بر ۵ موضوع	۳۶۸
۱ - آیات مربوط به غسل ۲ - گفتگو درباره جنابت ۳ - گفتگو درباره حیض ۴ - کیفیت غسل	
۵ - بحث در آیه ۴۳ سوره نساء	

گفتار پنجم - تیمم، مشتمل بر ۵ موضوع:	۳۷۲
۱ - آیات تیمم ۲ - اختلاف فقها در فهم آیات تیمم ۳ - شروط تیمم ۴ - احکام تیمم	
۵ - استنباط فاضل مقداد از آیه ۴۲ سوره نساء	
گفتار ششم - تنظیف‌های استحبابی	۳۷۷
□ بهره دوم - نماز مشتمل بر ۱۵ گفتار:	۳۷۹
گفتار اول - اقسام نماز	۳۷۹
گفتار دوم - اوقات نمازهای یومیه مشتمل بر سه موضوع:	۳۸۶
۱ - آیات مربوط به اوقات نمازهای یومیه ۲ - اوقات نمازهای یومیه، بنابر مذاهب عامه و مذاهب امامیه ۳ - قضای نماز	
گفتار سوم - قبله	۳۹۶
گفتار چهارم - سایر مقدمات نماز مشتمل بر ۴ موضوع:	۴۰۱
۱ - ستر عورت ۲ - ازالة نجاست ۳ - شروط لباس نمازگزار ۴ - شروط مکان نماز	
گفتار پنجم - اذان و اقامه	۴۰۶
گفتار ششم - مقارنات نماز	۴۰۸
گفتار هفتم - مبطلات نماز	۴۱۵
گفتار هشتم - قصر در نماز	۴۲۱
گفتار نهم - نماز در حال خوف	۴۲۲
گفتار دهم - گفتگو درباره سوره فاتحة الكتاب	۴۲۴
گفتار یازدهم - نماز جمعه و نماز عیدین، مشتمل بر سه موضوع:	۴۲۹
۱ - آیات مربوط به نماز جمعه و نماز عیدین ۲ - کیفیت نماز جمعه و خصوصیات آن	

۳- کیفیت نمازهای عیدین

گفتار دوازدهم - نماز آیات و نماز استسقاء مشتمل بر ۲ موضوع: ۴۳۳

۱- نماز آیات ۲- نماز استسقاء

گفتار سیزدهم - تکالیف شرعی نسبت به اموات مشتمل بر ۴ موضوع: ۴۳۶

۱- غسل ۲- تکفین ۳- نماز بر میت ۴- دفن میت

گفتار چهاردهم - جماعت و مسجد، مشتمل بر ۳ موضوع: ۴۴۳

۱- جماعت ۲- شروط امام جماعت ۳- مسجد

گفتار پانزدهم - نماز شب و مستحبات نماز، مشتمل بر ۳ موضوع: ۴۵۳

۱- نماز شب ۲- بعضی از مستحبات نماز ۳- سجده تلاوت

□ بهره سوم - روزه مشتمل بر چهار گفتار: ۴۵۹

گفتار اول - آیات مربوط به روزه ۴۶۲

گفتار دوم - اقسام روزه ۴۷۳

گفتار سوم - مفطرات روزه ۴۷۵

گفتار چهارم - هلال ماه‌های رمضان و شعبان ۴۷۶

□ بهره چهارم - زکوة، مشتمل بر ۵ گفتار: ۴۷۸

گفتار اول - آیات مربوط به زکوة ۴۸۳

گفتار دوم - مستحقان زکوة ۴۹۴

گفتار سوم - موارد تعلق زکوة ۴۹۷

گفتار چهارم - نصاب در چیزهایی که مورد تعلق زکوة هستند ۴۹۸

گفتار پنجم - زکوة فطر یا زکوة بدن ۵۰۰

□ بهره پنجم - خمس مشتمل بر ۲ گفتار:	۵۰۲
گفتار اول - غنیمت چیست؟	۵۰۴
گفتار دوم - خمس در چه راهی باید مصرف شود؟	۵۰۵
□ بهره ششم - حج مشتمل بر ۳ موضوع و ۷ گفتار:	۵۰۸
۱. پیشینه تاریخی ۲. تاریخ کعبه ۳. تاریخ حرم نبوی	
گفتار اول - آیات مربوط به حج	۵۱۸
گفتار دوم - شروط وجوب حج - مشتمل بر ۲ موضوع:	۵۴۱
۱. شروط وجوب حج ۲. انواع عمره و حج	
گفتار سوم - شرح برخی از اصطلاحات حج و معرفی بعضی اماکن	۵۴۴
گفتار چهارم - آداب احرام	۵۵۰
گفتار پنجم - صورت عمره و حج، بر حسب ترتیب شرعی	۵۵۲
گفتار ششم - بیان حکمت برخی از اعمال حج	۵۵۵
گفتار هفتم - ترجمه خطبه حجة الوداع	۵۶۳
□ بهره هفتم - جهاد	۵۶۷
غزوات رسول اکرم (ص)	۵۶۷
فتح مکه	۵۷۵
سفر تبوک	۵۷۶
سرایا (جنگهایی که حضرت رسول در آن شرکت نداشت)	۵۷۷
گفتار اول - آیات مربوط به جهاد	۵۷۷
ترجمه نامه علی (ع) به مالک اشتر	۶۰۷

□ بهره هفتم - امر به معروف و نهی از منکر	۶۰۹
✽ بخش چهارم - احکام اجتماعی در قرآن مجید مشتمل بر ۵ بهره	۶۱۵
□ بهره اول - احکام اساسی مشتمل بر ۱۶ گفتار:	۶۱۶
گفتار اول - شروط انتخاب رهبر جامعه و بعضی از وظایف او	۶۱۶
گفتار دوم - پیوستگی رهبری سیاسی با رهبری روحانی و دینی	۶۱۹
گفتار سوم - اخذ تصمیمات عمومی با مشورت	۶۲۱
گفتار چهارم - استقلال سیاسی	۶۲۴
گفتار پنجم - وجوب اطاعت پیشوا	۶۲۶
گفتار ششم - مساوات اسلامی	۶۲۷
گفتار هفتم - آزادی	۶۲۹
گفتار هشتم - عدالت حقوقی و عدالت اجتماعی	۶۳۳
گفتار نهم - احسان و تعاون	۶۳۵
گفتار دهم - وحدت کلمه	۶۳۸
گفتار یازدهم - کوشش در آبادانی	۶۴۱
گفتار دوازدهم - تعلیمات عمومی	۶۴۴
گفتار سیزدهم - صلح طلبی و سلامت خواهی	۶۴۵
گفتار چهاردهم - میهن دوستی در قرآن	۶۴۶
گفتار پانزدهم - مسئولیت مشترک	۶۴۹
گفتار شانزدهم - اشاره‌ای به برخی از احکام اقتصادی در قرآن مجید	۶۵۳
□ بهره دوم - احکام انتظامی مشتمل بر شش گفتار	۶۵۸

۱ - پیشینه تاریخی ۲ - مقررات جزائی برحسب قرآن مجید ۳ - دستورهای پیشگیری

جنایت در اسلام

گفتار اول - حد زنا	۶۶۸
گفتار دوم - حد قذف (متهم کردن شخص عقیف به زنا)	۶۷۳
گفتار سوم - حد سرقت	۶۷۸
گفتار چهارم - حد محاربه	۶۸۱
گفتار پنجم - تعدد جرم	۶۸۳
گفتار ششم - قصاص و دیه	۶۸۹
□ بهره سوم - قضاء و شهادت مشتمل بر ۸ گفتار:	۷۰۳
گفتار اول - پیشینه تاریخی	۷۰۳
گفتار دوم - آیات مربوط به قضا در اسلام	۷۰۷
گفتار سوم - تعریف قضا و صفات و شروط قاضی	۷۱۵
گفتار چهارم - مدارک اثبات حقوق و حدود در اسلام	۷۱۷
گفتار پنجم - کیفیت دادرسی در اسلام	۷۲۰
گفتار ششم - اقرار	۷۲۳
گفتار هفتم - آیات مربوط به شهادت دادن	۷۲۷
گفتار هشتم - شروط شاهد و کیفیت شهادت مشتمل بر ۲ موضوع:	۷۲۹

۱ - صفات شاهد ۲ - احکام شهادت

□ بهره چهارم - احکام نفسانی مشتمل بر دو موضوع و هفت گفتار	۷۳۲
---	-----

۱ - تعریف اخلاق ۲ - بحث در تقسیم اخلاق

گفتار اول - بیان قرآنی، در معرفی صفات نوع انسان	۷۳۸
گفتار دوم - فضایل و رذایل مربوط به ادراکات	۷۴۳
گفتار سوم - فضایل و رذایل مربوط به احساسات و عواطف	۷۵۸
گفتار چهارم - فضایل و رذایل مربوط به اراده	۷۶۵
گفتار پنجم - فضایل و رذایل مربوط به زنان	۷۶۹
گفتار ششم - فضایل و رذایل مربوط به روابط انسانی	۷۷۹
گفتار هفتم - ملخص اخلاق اسلامی	۷۸۵
□ بهره پنجم - احکام اصولی و قواعد کلی فقه مشتمل بر ۲ گفتار	۷۹۰
گفتار اول - احکام اصولی مشتمل بر ۸ موضوع	۷۹۱
۱ - حجیت قرآن مجید برای استنباط احکام شرعی	۷۹۲
آیات محکم و متشابه	۷۹۴
۲ - حجیت سنت از طریق قرآن	۸۰۰
۳ - حجیت اجماع از طریق قرآن	۸۰۲
۴ - حجیت عقل	۸۰۳
۵ - بحث درباره اخبار آحاد	۸۰۵
۶ - نسخ	۸۰۷
۷ - بحث راجع به الفاظ و صیغه‌ها و عبارات و جمله‌ها	۸۰۹
۸ - اصول عقلی	۸۱۵
گفتار دوم - قواعد فقهی مشتمل بر ۱۵ موضوع	۸۱۹
۱ - رعایت مصالح و مفاسد در اوامر و نواهی الهی	۸۲۰

۲- قیام به حق	۸۲۱
۳- شخصی بودن مسئولیت	۸۲۲
۴- نفی عسر و حرج	۸۲۳
۵- اصل تسلیط و اصل استقلال اراده	۸۲۴
۶- اصل وفا به قراردادهای و تعهدات	۸۲۴
۷- اموری که موجب رفع مسئولیت و تکلیف می شود	۸۲۶
۸- اصل عدل	۸۲۶
۹- نفی ضرر و ضرار	۸۲۸
۱۰- نفی سلطه بیگانه	۸۲۹
۱۱- اصل تعاون (اجتهاد و تقلید)	۸۳۰
۱۲- قاعده احسان	۸۳۱
۱۳- قاعده ثبات و اتقان عمل	۸۳۳
۱۴- وحدت کلمه در دین	۸۳۴
۱۵- ملاک کرامت	۸۳۵